

Elgtelling i Kvænangen

OPPSUMERING/RAPPORT

ARNOLD FOSHAUG BERG

Innhold

Innledning	1
Områdebeskrivelse.....	2
Telleområde	2
Metodikk.....	2
Oversiktskart.....	3
Tellingen	3
Resultat av telling	4
Oppsummering/diskusjon	6
Vedlegg.....	9
Definisjoner.....	9
Litteratur	9

Innledning

En forutsetning for å ha en god forvaltning av en elgbestand er og kunne ha gode data på bestands størrelsen. De verktøy man i dag har er sett elg. Dette er ikke en eksakt måte og beregne størrelsen på bestanden, men den viser om bestanden øker eller synker. Den gir også et bilde på kondisjon på dyr igjennom slaktevekter på spesielt kalv og ungdyr(1,5åringer)

Sett elgdata sier også om kuene som blir observert under jakten har en eller to kalver og dermed om det er en bestand av mange gode kyr som produserer. Man vil også se på kjønnsbalansen i forholdet til ku okse forhold. Alle de parameterne som man registrerer i sett elg skjema er med på å si noe om bestanden og utviklingen på den.

Det man ikke får er eksakte tall på bestanden. Det er derfor en god ting og kunne gjøre elgtelling med helikopter i månedene mars april for å kunne si noe om en vinterbestand. Det man skal ha med i beregningene er at det er noen faktorer som vill kunne gi feilkilder. Blant annet trekkmonster, beite sommer og vinter irregulær avgang, avskytings prosent, feilskyting, osv

Områdebeskrivelse

Kvænangen er en kommune i Troms og Finnmark fylke. Kommunen ligger lengst nordøst i det tidligere Troms fylke. Den omfatter fastlandet på begge sider av fjorden Kvænangen og øyene i denne, samt dal- og fjellstrøkene innenfor fjordbotnen. Herfra strekker kommunen seg vel 30 kilometer videre sørøstover omtrent til vannskillet mot Alta-Kautokeinovassdraget. Landskapet er av alpin karakter og en rekke av fjellene rundt er over 1000m.

Kvænangen er en kommune som har et frodig landskap i dalene før det går over i snaumark og skrinn vegetasjon.

På kilden.no (<https://kilden.nibio.no/>) kan man inn og se på de ulike areal resursene og lage arealrapporter for hvert enkelt vald i kommunen.

Dette er med på å si hva som er tellende areal og ikke i henhold til forskrift om forvaltning av hjortevilt §8.

Telleområde

Tellingen ble forsøkt utført i de områdene som var presentert på møtet i Burfjord tidligere år. Grovt kan en si at arealet mellom Burfjord/Klubben/Rødberg, Baddern/Kjækan og Kvænangsboten ble telt grundig.

De områdene som ikke ble telt med helikopter er Alteidet/Jøkelfjord og Kvænangsfjellet. Helikoptret dro en runde rundt området Meiland på tur hjem.

Det var på telledagen noe skiftende vær, slik at områder med gode forhold ble prioritert.

Når det gjelder Alteidet, Låvan, Jøkelfjord, Valanhamn og Meiland så blir de områdene telt innenfor uke 13 fra bakkenivå, med ski og snøscooter.

Metodikk

Tellingen ble utført på den måten at antall observasjoner av elg i et begrenset område ble telt. Deretter plottet vi inn sentrum av observasjonene inn på kartet, og noterte plott nr. og antall elg på et eget skjema. GPS ble benyttet til plottingen og loggføring av rute.

Oversiktskart

Tellingen

Helikoptertellingen ble utført i regi av Kvænangen kommune v/Tor Håvard Sund og Åsmund Austarheim. Med på tellingen som mannskap var Terje Soleng, Harald Kaasen jr og Charles Mikalsen. Arnold Foshaug Berg var med fra Statskog Troms.

Det ble benyttet et 4-seters Airbus H125 (AS350) helikopter fra Helitrans AS (www.helitrans.no) med pilot Lasse Boberg.

Kvænangen kommune har fått støtte på kr 100 000 fra Troms og Finnmark fylkeskommune til denne tellingen. Det er nøyaktig 30 år siden sist det var telling av elg fra helikopter/fly i Kvænangen.

Helikoptertellingen ble i år utført torsdag den 24. mars. Og ble gjennomført i løpet av ca 7,0 timer. Været var skiftende i deler av områdene som gjorde arbeidet litt utfordrende noen plasser. Ellers så var det gode forhold med sol, skyfritt og litt vind.

Det ble også gjort telling fra bakkemannskap noen helger senere i de områdene som det var værmessig uforvarlig å fly på telledagen.

Selve tellingen gikk bra, det var ikke lenge siden forrige snøfall. Slik at vi fikk mulighet for å se ferske spor fra luften og på den måten lete opp elg. Det er i deler av telleområdet en del store plantefelt der vi så at det var ferske spor inn men det var ikke mulig å observere dyr inni dem.

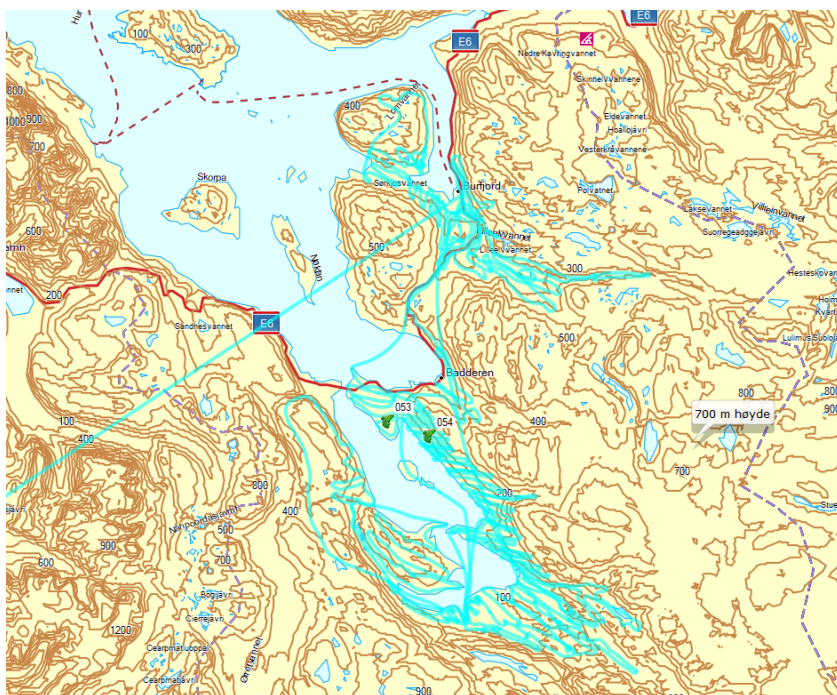
Det er derfor sannsynlig at vi har flydd over noen flere elger uten å se de. Denne måten å telle på er uansett ingen totaltelling av antall dyr, da det alltid vil være et visst antall som ikke blir observert fra luften, spesielt i tette granlier, men dette forholdet blir relativt likt fra år til år. Tidlig på vinteren står oftest elgen konsentrert nede i dalbunnene og lokale observerer dyr nært veier og områder det er lett å oppholde seg og mattilgangen er bedre. Seinere på vinteren, i måned skifte mars/april, har dyrene lettere for å trekke opp i høyden, på steder hvor det er mindre snø. Det har i år vært en snøfattig vinter, med mye barflekker og avblåste områder. Kombinasjonen lite snø og laus konsistens gjør det lettere for elgen å bruke områder hvor det normalt er mye snø. Vi fant elg i stort sett hele teleområdet. Størst konsentrasjon av elg ble funnet, i kvænangsbotten og nært de store furumoene der. Totalt ble det funnet 63 elger.

Resultat av telling

Ops.nr	Sted	okse	ku	kalv	ukjent
1	Sekkemo		1	1	
2	Kjækan		1	1	
3	Kjækan		1	1	
4	Kjækan	1			
5	Kjækan	1			
6	Kjækan	1			
Total		3	3	3	0
7	Kvænangsbotten	1			
8	Kvænangsbotten	1			
9	Kvænangsbotten		1	2	
10	Kvænangsbotten		1	1	
11	Kvænangsbotten	1	1		
12	Kvænangsbotten	1	1		
13	Kvænangsbotten		1	1	
14	Kvænangsbotten	1			
15	Kvænangsbotten	1	1		1
16	Kvænangsbotten				1
17	Kvænangsbotten		1	1	
18	Kvænangsbotten		1		1
19	Kvænangsbotten	1	2		
20	Kvænangsbotten		1	1	

21	Kvænangsboten		1	1		
22	Kvænangsboten	1	1	1		
23	Kvænangsboten	1				
24	Kvænangsboten		1	2		
25	Kvænangsboten				1	
26	Kvænangsboten	1				
27	Kvænangsboten	1				
28	Kvænangsboten		1	2		
29	Kvænangsboten		1	2		
Total		11	16	14	4	
30	Burfjord/klubben/rødberg		1	1		
31	Burfjord/klubben/rødberg		1	1		
32	Burfjord/klubben/rødberg	2	1			
33	Burfjord/klubben/rødberg		1	1		
Total		2	4	3	0	
34	Meiland	2	3	3	3	Talt av bakkemannskap
35	Låvan				3	Talt av bakkemannskap
36	Valan	3	3	1	2	Talt av bakkemannskap
Total		5	6	4	8	
Totalsum		21	29	24	12	86

Figur 1 Bilde med sporlogg over deler av telle området

Ut fra de tallene man har på det som er sett og områdene det er gjort telling i. Kan man nokk gå ut fra at det også er en del man ikke har sett. Om man legger til forutsetning om at 20% av elgen ikke er blitt sett og talt vil man komme opp i en sum på ca 103 elger. Går man også ut fra at det er 20% innenfor hver kategori, ku, kalv, okse og ukjent kommer man ut med følgende fordeling.

Totalsum	21	29	24	12	86
Kalkulering 20%	4	6	5	2	17
Sum etter kalkulering pluss kalveproduksjon	25	35	29	14	103

Oppsummering/diskusjon

Som nevnt i innledningen er det mange faktorer som spiller inn med tanke på en elgbestand.

En viktig faktor er at man har gode grunnlagsdata og ut fra det setter seg et mål for bestandsutviklingen.

Det kan ut fra matematiske formler gjøres beregninger om hvor mye elg man kan ta ut i et område, men det forutsetter at man har en stabil vinterbestand. Det vil derfor være viktig at jobben med og føre sett elg under jakten gjøres, at man får til vintertelling med jevne sykluser og gjøre undersøkelser på beite.

For denne tellingen ser vi at det er observert etter en kalkulering på +20% 35 stykk ku.

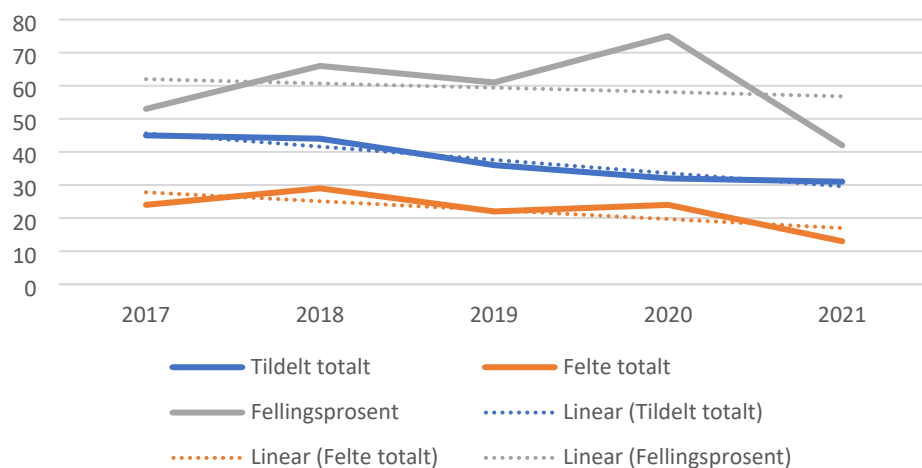
Om man da leker litt med tall og tenker at halvparten av disse får kalv (18 stykk) og av disse får igjen halvparten tvilling kalv. Da vill man få en kalveproduksjon på 26 stykk.

Dette vil da rent teoretisk sett gi en samlet høstbestand på ca 130 elger. Ser man på disse tallene opp mot tidligere tildelinger og avskytning og bestandsutvikling i hjorteviltregistret vil man se at man tildelinger er gått ned de senere år det samme har også avskytings prosenten.

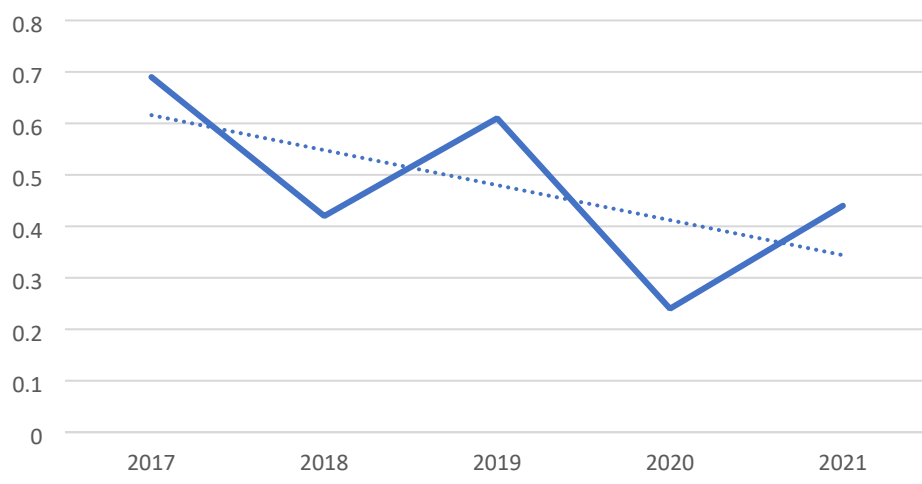

Under er det lagt med noen figurer som viser trender med tall fra hjorteviltregistret.

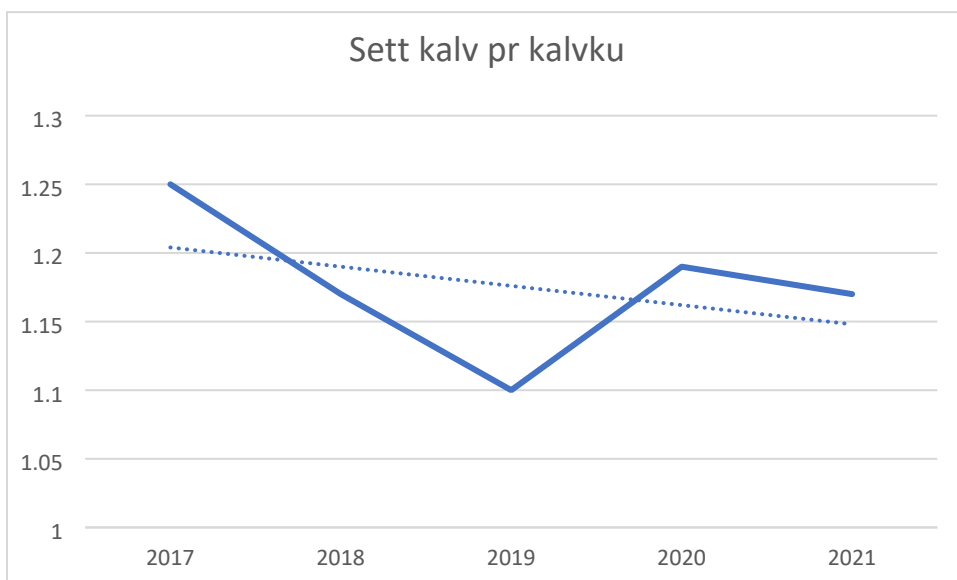
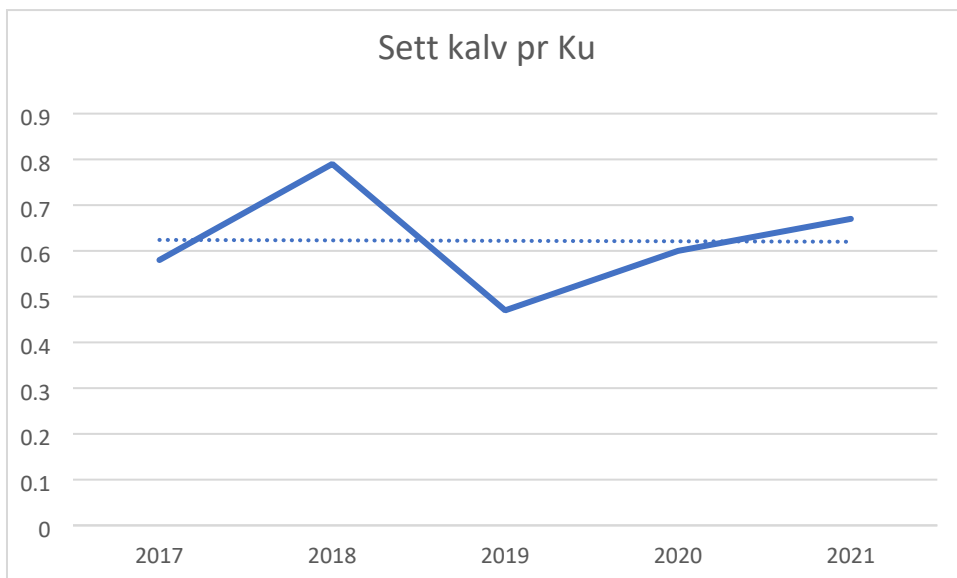
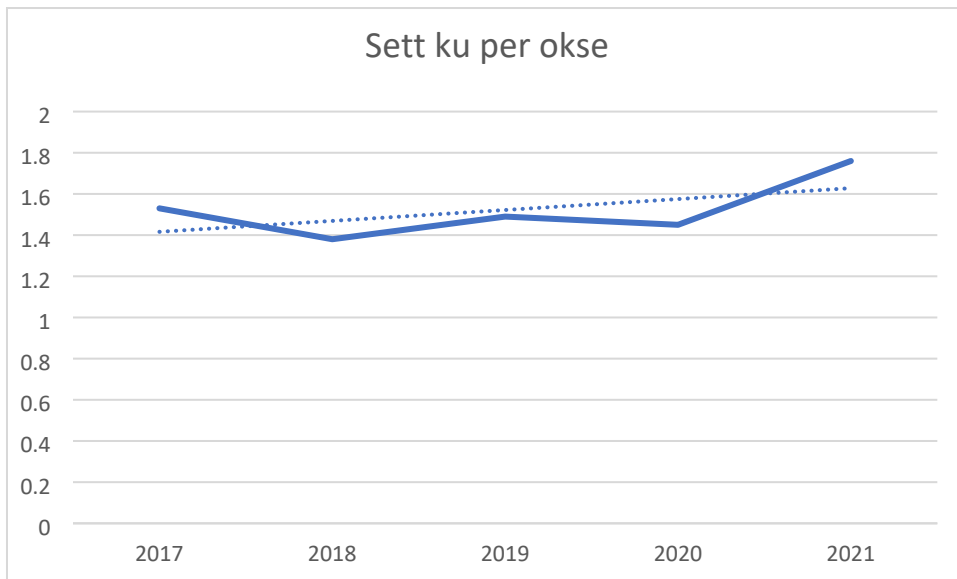
Tildelte, felte dyr og avskytingsprosent

Sett per jegerdag hele kommunen

Vedlegg

Definisjoner

Antall dyr sett per jegerdag (observasjonsraten): En indeks på bestandstettheten. Beregnes ved å dele alle observasjoner av elg eller hjort med det summerte antallet jegerdager innen et definert jaktområde og innen en avgrenset jaktperiode (vanligvis hele jaktseasonen).

Antall dyr skutt per jegerdag: En annen indeks på bestandstettheten. Beregnes ved å dele alle elg eller hjort skutt med antallet jegerdager i jaktområdet og jaktperioden.

Sett kalv per hunndyr: En indeks på bestandens produktivitet. Beregnes ved å dele antallet kalver observert med antallet hunndyr ett år og eldre.

Sett kalv per kalvku: En alternativ indeks på bestandens produktivitet. Beregnes ved å dele alle kalver fra kalveførende elgkyr med antallet kalveførende elgkyr. Ved å trekke fra én får vi tvillingraten som er andelen kalveførende kyr med tvillingkalv.

Sett hunndyr per hanndyr: En indeks på kjønnsraten i bestanden. Beregnes ved å forholde antallet hunndyr ett år og eldre med antallet hanndyr ett år og eldre.

Litteratur

Andersen, Reidar & Bernt Erik Sæther: *Elg i Norge: biologi, atferd og forvaltning*, 1996,

Hjeljord, Olav: *Viltet - biologi og forvaltning*

Hjorteviltregisteret 2022, Lastet ned 29.03.2022

<https://hjorteviltregisteret.no/Statistikk>

Kurt Jerstad ; Knut Solbraa ; Svein Knutsen: *Målrettet elgforvaltning bedre ressursutnytting*, 2003